

SAMENVATTINGEN WORKSHOPS/LEZINGEN BLOK 1-4

Blok 1 (maandag 6 maart, 13:30-15:00 uur)

Truus De Wilde, workshop: Multi-standaard en pluri-verwarring: Wat met taalvariatie in de taalklas?

Het pluricentrisch karakter van het Nederlands werd in de laatste jaren in taalwetenschappelijke publicaties herhaaldelijk onderzocht en is intussen ook in het beleid en visieteksten van de Taalunie verankerd. Ook in het universitaire taalonderwijs wordt taalvariatie vaker gethematiseerd met speciaal daarvoor ontwikkeld materiaal (bijvoorbeeld de MOOC Nederlands voor gevorderde anderstaligen en onlineplatform Dutch++).

In deze workshop gaan we op verkenning naar de voorwaarden om variatie in de taalklas te kunnen thematiseren, naar manieren om dat ook in digitale leeromgevingen te doen en naar valkuilen en struikelblokken. We analyseren praktijkvoorbeelden, integreren vragen van de deelnemers en kijken ook naar de nieuwste theoretische ontwikkelingen rond het concept pluricentriciteit. Want over de bruikbaarheid van een concept dat stoelt op het absolute karakter van workshops wordt terecht heftig gediscussieerd.

Beatrix van Dam & Alina Viermann, workshop: *Lyrisch!* Presentatie website en workshop ervaringsgericht literatuuronderwijs

Literatur lesen in der Schule, egal ob im muttersprachlichen oder im Fremdsprachenunterricht, wird oft mit einer kognitiven Herangehensweise assoziiert, die auf das Verstehen des literarischen Textes ausgerichtet ist. In diesem Workshop erproben wir eine 'erfahrungsorientierte' Herangehensweise an niederländischsprachige literarische Texte, die bei der Leseerfahrung einerseits, aber auch bei der eigenen Lebenserfahrung andererseits, ansetzt. Die Methode ist inspiriert vom Einsatz von Literatur in der psychotherapeutischen Praxis, wo etwa in der *Poetry Therapy* (Nicholas Mazza, 2021³) Leserinnen und Leser eine rezeptive, kreative und symbolische Phase beim Lesen von Literatur durchlaufen. Wie verhält sich eine solche Lektüre zu einer mehr analytisch-systematischen Herangehensweise, wie sie spätestens ab der Oberstufe für Schülerinnen und Schüler relevant wird? Wir führen eine für den Unterricht angepasste erfahrungsorientierte Literaturlektüre durch und diskutieren anschließend ihre Anschlussmöglichkeit in Bezug auf den Einsatz von Literatur im deutschen Niederländischunterricht. In diesem Zusammenhang stellen wir das *Lyrisch!*-Projekt und dessen Webseite mit literarischen Texten für den Niederländischunterricht vor.

Lukas Urbanek, workshop: Audiovisuele vertaling in de spotlight – Hoe kan filmondertiteling betekenisvol in de les worden geïmplementeerd?

In deze bijdrage wordt de relevantie van filmondertiteling voor het NVT-onderwijs op de voorgrond geplaatst en wordt er besproken hoe dit onderdeel van de audiovisuele vertaling betekenisvol in de les kan worden geïmplementeerd. Er zullen meerdere potentiële aanpakken omtrent filmondertiteling in een notendop aan bod komen, de nadruk ligt echter op een taalklas waarbij NVT-leerders het actieve, interlinguale ondertitelen aan den lijve hebben ondervonden om taalbemiddeling en woordenschat te benaderen. De basis vormt een veldonderzoek dat in 2022 op meerdere scholen in NRW en Nedersaksen met meer dan 350 scholieren als project is doorgevoerd, rekening houdende met 'Subtitles as Support' (filminput met ondertiteling) en 'Subtitling as a Task' (maken van filmondertiteling m.b.v. computertools) (Talaván 2010).

Blok 2 (maandag 6 maart, 15:30-17:00 uur)

Foekje Reitsma, workshop: Via een app werken aan vloeiendheid en spreekangst

In een studie, als onderdeel van mijn dissertatie, heb ik gekeken of het oefenen met een app effect heeft op de vloeiendheid en spreekangst van Duitstalige leerlingen van het Nederlands. In deze app, genaamd *Reppen*, zijn de deelnemers bewust gemaakt wat vloeiendheid is, kregen ze vloeiendheidsstrategieën aangeboden, oefenden ze daarmee via spreektaken en kregen ze via de app feedback op o.a. spreektempo en lengte van de pauzes. De variabele spreekangst is ook meegenomen in de studie om te onderzoeken of het werken met de app hier effect op heeft.

In de workshop bespreek ik de concepten vloeiendheid en spreekangst, de app en de resultaten van de studie.

Ute K. Boonen & Pia Awater, workshop: Binationaler Schulaustausch: Na klar! – Aber wie?

Die Relevanz und der Nutzen von Schulaustauschbegegnungen im deutsch-niederländischen Fremdsprachenunterricht sind unstrittig. Allerdings stellt die konkrete Durchführung Lehrkräfte im normalen Schulalltag meist vor großen Herausforderungen, da die Organisation und die Finanzierung häufig durch verschiedene Faktoren erschwert werden.

In diesem Workshop nehmen wir den Mehrwert von Schulaustauschbegegnungen in den Blick, erarbeiten Hilfestellungen und zeigen *best-practice* Erfahrungen aus dem Interreg-Projekt *Nachbarsprache & buucultuur* (2017-2021), um Austauschbegegnungen gewinnbringend planen und ebenfalls nachhaltig gestalten zu können.

Die Teilnehmer:innen werden gebeten, sich vor dem Workshop die App *Mentimeter* auf ein mobiles Endgerät zu laden.

Christina Lammer & Marie Weyrich, workshop: Belgische Comics und Themenkoffer : Potenziale für den Niederländischunterricht

Museums- und Themenkoffer sind mobile didaktische Unterrichtsmedien, in denen Kulturerbe und aktuelle Landeskunde anschaulich vermittelt werden.

Um das didaktische Potenzial von Themenkoffern im Rahmen des Niederländischunterrichts zu veranschaulichen, werden zwei Koffer, der Themenkoffer zum graphischen Roman *Drieman* (2020) von Wide Vercnocke sowie *Der belgische Comickoffer*, vorgestellt. Während der *Comickoffer* darauf abzielt, wichtige Eckdaten der belgischen Comicgeschichte zu vermitteln, dient der Themenkoffer *Drieman* der exemplarischen Vertiefung des Wissens über aktuelle Comickultur in Flandern und eröffnet einen Zugang zum Thema Kollaboration während des zweiten Weltkriegs. Nach der Erarbeitung einer fiktiven Sachanalyse erfolgt eine gemeinsame Reflexion über mögliche Einsatzmöglichkeiten im Rahmen des Niederländischunterrichts.

Blok 3 (dinsdag 7 maart, 9:00-10:30 uur)

Jeroen Dera, lezing: Recente ontwikkelingen in de literatuurdidactiek

In 2017 publiceerden Theo Witte, Erwin Mantingh en Marjolein van Herten het artikel 'Doodtij in de delta: stand en toekomst van het Nederlandse literatuuronderwijs' in het gezaghebbende vaktijdschrift *Spiegel der Letteren*. Aan het einde van hun artikel formuleren zij vier aandachtspunten voor het literatuurdidactische onderzoek op het terrein van de neerlandistiek:

1. De invulling van het onderwijs op het terrein van literatuurgeschiedenis en historische letterkunde;
2. De rol van digitale leermiddelen in de ontwikkeling van leesplezier, literaire competentie en onderzoekend leren;
3. De vertaling van onderzoeksresultaten op het terrein van representatie en nationale identiteit naar het literatuuronderwijs;
4. De verbinding van verschillende typen media in het literatuuronderwijs.

Ruim vijf jaar na de publicatie van 'Doodtij in de delta' kunnen we de volgende vraag stellen: welke vorderingen heeft het literatuurdidactische onderzoek binnen de neerlandistiek inmiddels gemaakt ten aanzien van deze vier punten? In deze lezing wordt de balans opgemaakt.

Veronika Wenzel, workshop: Taal en taalbeleid in het Caribisch gebied

In diesem interaktiven Vortrag nimmt Veronika Wenzel die Teilnehmenden mit in die wunderschöne Karibik. Es geht jedoch nicht nur um weiße Strände und türkisfarbenes Meer. Beleuchtet werden die Rollen der niederländischen und anderer Sprachen im Alltag und in der Schule, so wie die Vortragende diese in ihrem fast fünfmonatigen Aufenthalt persönlich erlebt und auch wissenschaftlich untersucht hat. Dabei wird der Fokus auf Aruba liegen, einer Insel „unter dem Winde“, einem autonomen Land im Königreich der Niederlande, geprägt von Multikulturalität, Migration und Mehrsprachigkeit. Sie ist ein Beispiel dafür, wie schwierig es ist, die komplexen postkolonialen Strukturen aufzubrechen, an deren Ende (immernoch) „Europa“ und „die Anderen“ stehen. Gerade die Sprachensituation in der Schule erzeugt und stabilisiert teils absurde gesellschaftliche Machtverhältnisse und Denkweisen, von denen der Vortrag einige plastische Einblicke gibt. Aber auch aktuelle Veränderungen werden dargestellt.

Literatuur: <https://archive.org/details/BNA-DIG-WENZEL-2022>

Andreas Hiemstra, workshop: Transfer tussen nauw verwante talen vanuit didactisch perspectief

Leerders van het Nederlands gebruiken taalvormen van hun eerste (T1) of tweede taal (T2) als ze Nederlands, hun derde taal (T3), gebruiken. Dit wordt cross-linguïstische transfer genoemd. Welke taal de kop opsteekt, de T1 of de T2, hangt af van factoren als psychotypologische distantie en L2-Status: Leerders nemen ofwel de taal die volgens hun intuïtie het nauwst verwant is met het Nederlands, ofwel hun T2. In ons onderzoek bestuderen we de invloed van T1 Duits/Engels en T2 Engels/Duits op de verwerving van het Nederlands. De indruk is dat Duitse leerders van het Nederlands met T2 Engels eerder teruggrijpen op het Engels dan op het Duits. In deze workshop reflecteren we de invloed die verschillende achtergrondtalen kunnen hebben op de verwerving van het Nederlands en welke rol de T1 en de T2 in het NVT-onderwijs wel of niet moeten innemen.

Blok 4 (dinsdag 7 maart, 11:00-12:30 uur)

Joke Brasser, workshop: Literatuuronderwijs NVT en de canon

In 2022 werd middels een enquête gepeild wat volgens lezers, liefhebbers en specialisten de canon vormt van de Nederlandstalige literatuur. Wat is het belang van deze canon? En welke rol kan deze nieuwe canon spelen in het literatuuronderwijs? In deze workshop licht ik kort de canonenquête en de daaropvolgende discussies toe, waarna we een vertaalslag maken naar het onderwijs: hoe sla je een brug van de tekstwereld van jouw leerlingen naar de canon van de Nederlandstalige literatuur? Kortom: hoe ga je aan de slag met klassiekers in de klas?

www.klassiekersindeklas.nl

Rogier Nieuweboer, workshop: A bit of *oomph*

Wakkerwordactiviteiten, adempauzes en time fillers in de les.

Een grammatica-uitleg of een oefening duurt langer dan gepland en je studenten / leerlingen / cursisten zitten te gapen, of je hebt aan het einde van de les opeens tien minuten over? Dan is het handig een lijstje met *oomphs* achter de hand te hebben, korte activiteiten die niet (in de eerste plaats) zijn verbonden met een leerdoel, maar die de deelnemers wakker schudden of juist weer tot rust brengen, of die de laatste minuten van een les op een leuke manier vullen. Voorbeelden uit de praktijk en samen zoeken naar meer.

Julia Sommer, workshop: Schilderijen vertellen: schrijfvaardigheid oefenen met kunst

“Schilderijen vertellen” is een project dat ik samen met de *Gemäldegalerie der Akademie der bildenden Künste in Wien* voor mijn taalverwervingscolleges ontwikkeld heb. Het primaire doel is het om de studenten via kunst tot het schrijven van teksten te inspireren en hun schrijfplezier te verhogen. Kunst wordt als didactisch middel ingezet, als middel om een bepaalde taalvaardigheid te oefenen. Kunsthistorische kennis is hiervoor niet nodig, maar komt ook wel aan bod; het inbedden van culturele kennis hoort immers bij de taalverwerving. In mijn workshop presenteer ik het projectidee, mijn didactische overwegingen en enkele resultaten. Daardoor en door middel van een beknopte projectsimulatie hoop ik het publiek te inspireren tot “vertellende schilderijen” in hun eigen lessen.